

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Temat 1.

Przedstaw zmiany, które zachodziły w społeczeństwie rzymskim w okresie schyłku republiki i narodzin cesarstwa.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - w części poprawnie określić ramy chronologiczne pracy, - wymienić najważniejsze grupy tworzące społeczeństwo rzymskie, - wskazać niektóre przemiany zachodzące w społeczeństwie rzymskim.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - poprawnie określić ramy chronologiczne pracy, - dokonać charakterystyki położenia najważniejszych grup społeczeństwa rzymskiego, - wskazać główne kierunki przemian dokonujących się w społeczeństwie rzymskim.	7 – 12
	Poziom III. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - wskazać ciągłość istnienia najważniejszych grup społeczeństwa rzymskiego, - wykazać ich polityczne uwarunkowania oraz wpływ na życie polityczne społeczeństwa rzymskiego, - określić znaczenie przemian dla dalszych losów państwa rzymskiego.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - dokonać pogłębionej charakterystyki przemian społecznych, - wnikliwie wyjaśnić, dlaczego przemiany społeczne miały istotny wpływ na losy państwa rzymskiego, - rozszerzyć wypowiedź o element porównania położenia różnych grup społecznych państwa rzymskiego w różnych epokach historycznych.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 2.**Porównaj zasięg terytorium państwa wczesnopiastowskiego oraz państwa ostatniego Piasta.**

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - tylko w części określić ramy czasowe pracy, - opisać proces powiększania się państwa polskiego, - wymienić ziemie wchodzące w skład państwa polskiego w różnych okresach historycznych, - stosować niektóre pojęcia właściwe dla opisywanej epoki historycznej (np. monarchia patrymonialna i stanowa).	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - poprawnie określić ramy czasowe pracy, - częściowo przedstawić zmiany, jakie zachodziły w składzie terytorialnym państwa piastowskiego od czasów Mieszka I do Bolesława Krzywoustego, - przedstawić politykę Kazimierza Wielkiego, - podjąć próbę porównania podstawy terytorialnej państwa piastowskiego w omawianych okresach i sformułować ogólne wnioski, - stosować pojęcia właściwe dla opisywanej epoki historycznej.	7 – 12
	Poziom III. Zdający potrafił: - określić ramy czasowe monarchii wczesno- i późnopiastowskiej, - opisać zachodzące zmiany terytorialne, - sformułować trafne wnioski porównawcze, - dokonać oceny polityki władców Polski z dynastii Piastów w kwestii polityki terytorialnej, dostrzegając jej znaczenie w stosunkach z sąsiadami, - poprawnie posługiwać się pojęciami historycznymi.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - przedstawić zmiany w podstawie terytorialnej państwa wczesnopiastowskiego w sposób problemowy, - rozważyć uwarunkowania i zasygnalizować konsekwencje przesunięcia podstawy terytorialnej państwa polskiego w kierunku południowo-wschodnim za czasów Kazimierza Wielkiego.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 3.

Opisz i oceń zmiany, które nastąpiły w kulturze Europy Zachodniej w okresie późnego średniowiecza.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - umiejscowić opisywane zjawiska w XIV i XV w., - wskazać północne Włochy, jako teren przemian kulturalnych, - przedstawić niektóre nowe zjawiska kulturowe (np. awans języków narodowych w piśmiennictwie, zmiany w sztuce, wątki humanistyczne w twórczości niektórych pisarzy i poetów), - dostrzec znaczenie tych zmian jako początków odrodzenia w kulturze europejskiej.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - określić ramy chronologiczne późnego średniowiecza, - przedstawić niektóre uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i polityczne przemian kulturowych (awans mieszczaństwa, wzrost zamożności), - szerzej opisać zmiany kulturalne, uwzględniając np. zmiany w oświacie, rozwój zainteresowania antykiem, - sformułować bardziej dojrzałą i szerzej umocowaną merytorycznie ocenę.	7 – 12
	Poziom III. Zdający potrafił: - wskazać rolę XV stulecia jako okresu najważniejszych zmian w kulturze średniowiecznej, - wskazać Florencję jako główny ośrodek ruchu umysłowego oraz wymienić niektóre kraje położone na północ od Alp (np. Niderlandy) jako tereny przemian kulturowych, - opisać ekonomiczne i społeczne podłoże przemian umysłowych, ich specyfikę w porównaniu do innych krajów europejskich, - sformułować oceny podkreślające ciągłość zjawisk kulturowych i ograniczoną skalę postępu.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - w sposób problemowy i syntetyczny ująć opisywane zjawiska, - wyjaśnić genezę przemian mentalnych i obyczajowo-moralnych, racjonalistycznego i indywidualistycznego pojmowania humanizmu, - wnikliwie ocenić analizowane zjawiska, zauważając elitaryzm i arystokrację kręgów humanistycznych i ograniczony (poza północnymi Włochami) zasięg przemian kulturowych.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1

Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Temat 1.

Wiek XVI zapisał się w naszej tradycji historycznej jako „Złoty Wiek”. Rozważ słuszność tej opinii w odniesieniu do kultury Polski w tamtym stuleciu.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - określić ramy chronologiczne i zakres terytorialny pracy, - wymienić najważniejsze zjawiska z zakresu kultury polskiej, będące przykładami wysokiego jej poziomu, - zwrócić uwagę na związki kultury polskiej z kulturą włoskiego i europejskiego renesansu.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - określić ramy chronologiczne i zasięg terytorialny pracy, - wymienić i opisać najważniejsze zjawiska kultury polskiej XVI wieku, - zwrócić uwagę na ekonomiczne i polityczne podłoże przemian, dokonujących się w kulturze polskiej XVI wieku, - dostrzec wpływ kultury europejskiej na kulturę polską w XVI wieku i wyjaśnić jego przyczyny.	7 – 12
	Poziom III. Ponadto zdający potrafił: - zwrócić uwagę na rozpowszechnianie się nowych prądów kultury w różnych grupach społeczeństwa polskiego, - dostrzec znaczenie zjawisk występujących w XVI w. dla dalszego rozwoju polskiej kultury narodowej, - zwrócić uwagę na doniosłe znaczenie kultury polskiej dla rozwoju kultur narodów Europy Środkowo-Wschodniej.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - wyjaśnić w sposób problemowy powody upowszechniania się kultury polskiej wśród ludności innych państw, - wskazać trwałe osiągnięcia kultury polskiej, stanowiące do dzisiaj przedmiot dumy narodowej, - dokonać oceny kultury polskiej XVI wieku, - wyjaśnić metaforyczne znaczenie pojęcia „Złoty Wiek”.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 2.

Oceń znaczenie wojen polsko-tureckich dla położenia i roli Rzeczypospolitej oraz Turcji w XVII wieku.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - określić cezury i zakres terytorialny pracy, - podać powody wybuchu wojen polsko-tureckich w XVII w., - opisać przebieg konfliktów polsko-tureckich, - podjąć próbę oceny znaczenia tych konfliktów dla losów Rzeczypospolitej i Turcji.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - określić cezury i zakres terytorialny pracy, - podać powody wybuchu wojen polsko-tureckich w XVII w., zwracając także uwagę na ich europejski kontekst, - scharakteryzować przebieg konfliktów polsko-tureckich, - sformułować wnioski wskazujące, że rozumie znaczenie wojen polsko-tureckich dla dalszych losów tych państw.	7 – 12
	Poziom III. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - zwrócić uwagę na odmienny charakter tych konfliktów z punktu widzenia Rzeczypospolitej i Turcji, - dostrzec negatywne znaczenie wojen polsko-tureckich dla kondycji obu państw, - zwrócić uwagę na polityczne, ekonomiczne i kulturowe konsekwencje wojen polsko-tureckich dla Rzeczypospolitej.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - sformułować wnioski dotyczące przebiegu konfliktów polsko-tureckich w XVII w. jako jednego z elementów zmiany dotychczasowego układu sił politycznych w Europie, - syntetycznie wykazać podobieństwa i odmiennosć dalszych losów Rzeczypospolitej i Turcji już po zakończeniu toczonych przez te państwa wojen, - ewentualnie – rozpatrzyć możliwe inne układy stosunków polsko-tureckich w XVII w. (być może poprzez zadanie pytania, czy nie istniały inne możliwości rozwiązania konfliktów między tymi państwami).	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 3.**Wyjaśnij przyczyny wzrostu potęgi sąsiadów Polski: Rosji, Austrii i Prus w XVIII wieku.**

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - określić zakres terytorialny i cezury pracy, - przedstawić sytuację Austrii, Rosji i Prus na początku XVIII w., - nazwać i scharakteryzować absolutystyczną formę rządów, - wskazać kierunki ekspansji mocarstw, - dostrzec przyczyny wzrostu znaczenia Rosji, Austrii i Prus w przeprowadzonych reformach.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - zwiększyć zakres merytoryczny zagadnień dotyczących reform w Rosji, Austrii i Prusach, opisując te, które miały największe znaczenie dla wzrostu ich potęgi, - opisać i wskazać następstwa wojen prowadzonych przez te państwa, - wykazać, że kolejne wojny umacniały poszczególne państwa, - dostrzec wspólną politykę trzech mocarstw wobec słabego sąsiada – Rzeczpospolita, Turcja, - wykazać, że dostrzega związek między scentralizowaną władzą a możliwością przeprowadzenia reform i powstaniem silnego państwa.	7 – 12
	Poziom III. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - dokonać syntetycznej analizy sytuacji wewnętrznej i polityki mocarstw w XVIII w., - wskazać osiągnięcia, w najważniejszych dla państwa dziedzinach (polityka, gospodarka, kultura, oświata), - wskazać rolę władców omawianych państw (Piotr Wielki, Katarzyna II, Fryderyk Wilhelm, Fryderyk Wielki, Maria Teresa, Józef II) w umacnianiu państwa.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - w sposób problemowy wyjaśnić, na przykładzie Austrii, Rosji i Prus, mechanizmy polityki wewnętrznej i zagranicznej osiemnastowiecznych państw absolutystycznych, - podać cechy wspólne i specyficzne przeprowadzanych reform, - dokonując analizy porównawczej przyczyn wzrostu znaczenia omawianych państw – wskazać czynniki, które ułatwiały i utrudniały realizację polityki wielkomocarstwowej.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1

Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Temat 1.
Porównaj drogę do zjednoczenia Niemiec i Włoch w XIX w.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - ogólnie określić ramy czasowe jedynie w przedziale lat 1860 – 1870, - opisać proces zjednoczenia Niemiec i Włoch, - ograniczyć porównanie jedynie do kilku wybranych elementów (np. metody zjednoczenia, rola Prus i Piemontu).	1 – 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - wskazać podobne przyczyny procesów zjednoczeniowych w krajach włoskich i niemieckich, - dostrzec znaczenie wydarzeń wcześniejszych (epoka napoleońska, Wiosna Ludów) dla idei zjednoczenia narodowego, - podzielić proces zjednoczeniowy na etapy, - wskazać rolę wybitnych polityków w procesach zjednoczeniowych (C. Cavour, O. Bismarck).	7 – 12
	Poziom III. Ponadto zdający potrafił: - wykazać wieloaspektowość wydarzeń, - dostrzec rolę zjawisk ekonomicznych (np. rozwój rynków narodowych) i kulturowych (np. wpływ idei romantycznych), - wskazać na rolę innych państw ułatwiających (wspierających) lub utrudniających proces zjednoczenia.	13 – 18
	Poziom IV. jak wyżej, a ponadto potrafił: - dokonać pogłębionej analizy porównawczej procesów zjednoczeniowych, - wskazać podobieństwa i różnice w ich przebiegu, - ocenić znaczenie tych procesów dla dalszych losów Europy.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 2.

Porównaj metody uwłaszczenia na ziemiach polskich i wykaż ich konsekwencje dla położenia ludności chłopskiej w XIX wieku.

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - określić ramy czasowe procesu uwłaszczenia w trzech zaborach, - wykazać w treści pracy, że rozumie znaczenie pojęcia „uwłaszczenie”, - wyjaśnić przyczyny uwłaszczenia, - ogólnie przedstawić zasady uwłaszczenia w trzech zaborach, - podjąć próbę sformułowania ogólnikowych wniosków w kwestii następstw uwłaszczenia dla położenia ludności ziem polskich.	1 – 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - określić ramy czasowe procesu uwłaszczenia, - wskazać rozmaite przesłanki tego procesu (ekonomiczne, społeczne, polityczne), - porównać zasady uwłaszczenia w trzech zaborach, - sformułować wnioski dotyczące następstw (konsekwencji) uwłaszczenia dla dalszych losów ludności chłopskiej.	7 – 12
	Poziom III. Ponadto zdający potrafił: - wskazać ogólnoeuropejski charakter przemian społecznych, których uwłaszczenie jest tylko fragmentem, - dostrzec polityczny kontekst dokonujących się przemian (sprawa chłopska a sprawa polska), - sformułować wnioski dotyczące uwłaszczenia jako zjawiska ważnego nie tylko dla położenia ludności chłopskiej, ale również dla całego społeczeństwa polskiego.	13 – 18
	Poziom IV. Jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - zwrócić uwagę na postrzeganie uwłaszczenia jako elementu „sprawiedliwości dziejowej” widocznego w programach polskich ugrupowań politycznych w XIX w., - syntetycznie ująć zagadnienie uwłaszczenia jako ważnego etapu w rozwoju narodu polskiego.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.

Temat 3.**Przedstaw postawy Polaków wobec dominacji komunistycznej w latach 1944 – 1956.**

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punkty
Treść	Poziom I. Zdający potrafił: - naszkicować postawy przyjmowane przez społeczeństwo polskie, - skoncentrować się tylko na jednej z nich, o innych tylko wspominając, - skoncentrować się jedynie na opisie wydarzeń wskazanego okresu nie analizując ich znaczenia. Zdający nie podjął próby wyjaśnienia czym była dominacja komunistyczna lub też skupił się jedynie na politycznym aspekcie tego zjawiska.	1 - 6
	Poziom II. Zdający potrafił: - wyjaśnić znaczenie cezur przyjętych w temacie pracy, - przedstawić i scharakteryzować różne postawy społeczeństwa polskiego, - podjąć próbę wyjaśnienia istoty dominacji komunistycznej – jako zjawiska występującego w różnych dziedzinach życia.	7 – 12
	Poziom III. jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - przeanalizować przyczyny ujawnienia się różnych postaw w społeczeństwie polskim, - dokonać nie tylko opisu postawy Polaków, lecz również uzupełnić opis konkretnymi przykładami historycznymi, - dostrzec znaczenie dominacji ZSRR dla przemian dokonujących się w Polsce (np. poprzez wskazanie roli propagandy komunistycznej).	13 – 18
	Poziom IV. jak wyżej, a ponadto zdający potrafił: - wyjaśnić dlaczego poszczególne postawy dominowały w określonych środowiskach społecznych, - wskazać podobieństwa i różnice zjawisk dokonujących się w Polsce ze zjawiskami w innych krajach bloku wschodniego.	19 – 24
Kompozycja	Spójna, logiczna wypowiedź, zachowanie ciągłości i logiki wywodu oraz spójnych przejść między kolejnymi częściami pracy.	1
	Właściwa struktura i proporcje między poszczególnymi częściami pracy, przemyślana konstrukcja z zakończeniem uwzględniającym wnioski.	1
Estetyka	Układ graficzny i czytelność pisma.	1
Język	Poprawność gramatyczna (fleksja, składnia), ortograficzna i interpunkcja.	2
Styl	Styl zharmonizowany z formą wypowiedzi.	1

Uwaga: punkty za kompozycję, estetykę, język i styl dodajemy wówczas, gdy praca zostanie zaliczona co najmniej do poziomu I.